Měsíčník
EU aktualit

číslo 40,
leden 2007

strana 2 Priority německého předsednictví orgánům EU

strana 4 Chemický legislativní balíček REACH byl schválen

strana 5 Komise přijala nařízení o státní podpoře de minimis

strana 6 Unie pozastavila přístupové rozhovory s Tureckem

strana 12 Téma měsíce: Česká republika na cestě do schengenského systému

ČESKÁ SPOŘITELNA

EU OFFICE
Česká spořitelna, a.s.
Poláčkova 1976/2
140 00 Praha 4
tel.: +420 261 073 308
fax: +420 261 073 004
EU_office@csas.cz
http://www.csas.cz/eu

Petr Zahradník
manažer EU Office
+420 261 073 019
pzahradnik@csas.cz

Jan Jedlička
+420 261 073 484
jjedlicka@csas.cz

Alena Smolíková
+420 261 073 308
asmolikova@csas.cz

pod záštitou p. Pavla Kysilky
člena představenstva České spořitelny

Projekt byl uskutečněn za finanční podpory Úřadu vlády ČR v rámci realizace Koncepce informování o evropských záležitostech v ČR

Euroskop.cz
Eurofon 800 200 200
Eurocentra

Za podpory Odboru pro informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR

Vážení čtenáři,

přelom let 2006 a 2007 přinesl v evropském integračním dění tolik nových významných událostí, které snad i daly na čas zapomenout na téma, jemuž jsme se v roce 2006 věnovali snad nejvíce ze všech a které se 1. ledna 2007 rovněž dočkalo svého startovacího výstřelu – tedy spuštění nového programovacího období pro využívání strukturálních operací EU do roku 2013.

Již prosincové zasedání Rady EU přineslo pro Českou republiku a skupinu dalších nováčků z roku 2004 (s výjimkou Kypru) dobrou zprávu v podobě přistoupení do schengenského systému, odstraňujícího vnitřní hranice mezi zeměmi EU, počínaje posledním dnem roku 2007, čímž i v našich podmínkách dojde k odstranění pravidelných hraničních kontrol. Do té doby však budou noví členové schengenského procesu ještě pečlivě přezkušováni z plnění potřebných závazků.

V průběhu prosince rovněž došlo ke splnění velmi dlouho diskutovaného závazku EU vůči zpřehlednění používaných chemických látek v podobě směrnice zvané REACH, jež se týká maximálních nároků na chemické složení výrobků z pohledu možného znečišťování životního prostředí.

Prvním lednovým dnem převzalo rotující předsednictví v Radě EU Německo. Témata, která budou v průběhu tohoto období pod taktovkou evropské velmoci projednávána, zajisté ovlivní evropský integrační proces a jeho směřování v podstatné míře. Německo například velmi stojí o vyřešení institucionálního uspořádání EU, jež je spojováno s dosud zmrazeným procesem přijímání Evropské ústavní smlouvy. Toto téma se tak dočká viditelného oživení. Snahou Německa je rovněž věnování se otázkám energetické politiky v kontextu EU.

A konečně, nelze samozřejmě zapomenout na fakt, že první lednový den se Evropská unie rozšířila o Rumunsko a Bulharsko na zatímní celkový počet 27 členů. Tyto země tak disponují ohromnou šancí uplatnit v rámci EU svůj značný rozvojový potenciál.

O krok dále se prvního ledna ocitlo i Slovinsko, které jako třináctá členská země EU a první ze skupiny nováčků z roku 2004, úspěšně prošlo kvalifikačním procesem pro vstup do eurozóny a přijalo jako zákonné platidlo euro. Poučení ze slovinské strany zní: pokud země jako celek chce splnit určitý náročný cíl a je skutečně vnitřně přesvědčena o tom, že chce a pro splnění tohoto cíle něco udělá, tak lze dosáhnout ledasčeho. Tímto poučením by nynější česká „snaha“ o přijetí euro tvrdě propadla.

Pouze letmý výčet událostí přelomu let 2006 a 2007 naznačil, že nás na prahu nového roku čeká velmi bohatý rok v nejbližším průběhu evropského integračního dění. Za EU Office Vám upřímně přeji, aby se jednalo o rok úspěšný. Současně si přeji, abyste Vy, naši čtenáři, stále častěji a stále raději sahali k výtiskům našeho Měsíčníku EU aktualit, pokud u Vás nastane potřeba něco nového se o evropské integraci dozvědět.

Petr Zahradník

V prvním letošním pololetí bude orgánům Evropské unie předsedat Německo. Mezi jeho největší priority patří znovuoživení zablokovaného procesu ratifikace Smlouvy o Ústavě pro Evropu nebo podobného dokumentu. Konvergenční zprávy vydané Evropskou komisí a Evropskou centrální bankou potvrdily, že Česká republika neplní všechna konvergenční kritéria a otázka přijetí eura pro nás proto není aktuální. Po složitém vyjednávání s Radou EU schválil Europarlament rozpočet EU na rok 2007.

POLITIKA

Priority německého předsednictví orgánům EU

Od Nového roku přejímá pomyslné **předsednické žezlo největší člen Evropské unie – Německo**. Jeho prioritní úkoly, kterým se chce po dobu své předsednické role věnovat, odrážejí aktuální problémy a výzvy evropské integrace - jak nejlépe adaptovat svou politiku, aby byla zachována konkurenceschopnost evropského hospodářského a sociálního modelu ve světle pokračující globalizace. Z této hlavní idey vycházejí konkrétní prioritní oblasti.

Pokrok při přijímání Evropské ústavy

Jednou z klíčových priorit Němců bude dosažení pokroku v procesu přijímání Evropské ústavy či obdobné smlouvy. Unie potřebuje základní dokument, který jasně definuje její struktury a rozhodovací mechanismy. Aktuální podoba Smlouvy o Ústavě pro Evropu se zdá být nejlepším základem pro další diskusi.

Klíčovým dokumentem bude tzv. **„Berlínská deklarace“**, která by měla být přijata nejvyššími představiteli členských států na březnovém summitu EU. Jejím cílem je poskytnout vodítka v oblasti evropských hodnot a cílů. „Dohoda o historických a kulturních základech evropské myšlenky a evropských zájmů založených na sdílených hodnotách a přesvědčeních pomůže posílit náš pocit jednoty“, uvádí německé předsednictví.

Více růstu a zaměstnanosti

Neméně důležitou prioritou je **podpora ekonomické konkurenceschopnosti** Evropy při zachování sociálních a ekologických vymožeností. Velký důraz bude kladen na přijímání lepší legislativy, která by měla napomoci evropským podnikům posílit postavení v globální konkurenci. Větší roli mají mít i výzkum a inovace, které tvoří nezbytné podmínky pro vyšší růst ekonomiky i zaměstnanosti.

Serioznější pohled na klimatickou změnu

Evropská unie má hlavní úlohu v globálním boji proti klimatickým změnám. Německé předsednictví se v této oblasti bude snažit vyjednat podobu této politiky po roce 2012. Prioritou je dosáhnout shody o dalších **cílech snižování emisí skleníkových plynů** a přesvědčit největší světové znečišťovatele vně EU o zapojení do podobného schématu.

Zajištění energie pro budoucnost

Bezpečné, ekonomické a neznečišťující dodávky energie jsou nezbytné pro další rozvoj EU. Německé předsednictví se zaměří na zvyšování energetické účinnosti, širší používání obnovitelných zdrojů energie, užší spolupráci s dodavatelskými nebo tranzitními zeměmi. Na březnovém summitu by mělo dojít k přijetí ambiciozního **Energetického akčního plánu**.

Podmínkou bezpečnosti je spolupráce

Všechny členské státy mohou být zasaženy **teroristickými útoky** nebo **organizovaným zločinem**. Proto je v rámci EU důležitá větší přeshraniční spolupráce policejních sil a vyšetřovatelů. Společnou evropskou reakci si rovněž zasluhuje přiliv uprchlíků a nelegálních imigrantů. Unie přitom ale nesmí pustit ze zřetele respekt k lidským právům a osobním svobodám.

Aktivní zahraniční spolupráce

Německé předsednictví bude usilovat o aktivní prosazování role EU v současných zahraničně-politických konfliktech. Důležité je pokračovat ve **stabilizaci západního Balkánu** a tento region pevněji ukotvit k Unii. Posílit by se měly vztahy s Ruskem, se zeměmi střední Asie a Středního východu.

Nový „trio“ formát

Během nadcházejících 18 měsíců bude Německo blíže spolupracovat s příštími předsednickými zeměmi – **Portugalskem a Slovinskem** – v novém „trio“ formátu, jenž by měl vést k lepší kontinuitě politiky EU. Výše uvedené německé priority byly již vytvořeny ve spolupráci s představiteli obou zemí.

http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Artikel/2006/11/2006-11-30-europa-gelingt-gemeinsam__en.html

EKONOMIKA A EURO

Konvergenční zpráva: pokrok v přípravách na euro se různí

Konvergenční zpráva pro rok 2006 poukazuje na různou úroveň pokroku, jehož nové členské státy dosáhly v přípravě na přijetí eura. Zatímco **Slovinsko** doložilo splnění všech konvergenčních kritérií v červnu a od ledna se zde začalo platit eurem, ostatní země (**Česká republika**, **Estonsko**, **Kypr**, **Lotyšsko**, **Maďarsko**, **Malta**, **Polsko**, **Slovensko** a **Švédsko**) v přípravě pokročily různým tempem.

Konvergenční zprávu vypracovává **Evropská komise** a **Evropská centrální banka** pro Radu EU nejméně jednou za každé dva roky nebo mimořádně na žádost členského státu a analyzuje pokrok, kterého země s dočasnou výjimkou z 3. fáze EMU dosáhly při přípravách na přijetí eura.

V této pravidelné zprávě nejsou zahrnuty Slovinsko a Litva, které požádaly o vypracování mimořádné konvergenční zprávy letos v květnu.

Hlavní body Konvergenční zprávy Evropské komise

Cenové kritérium – pouze ve čtyřech zemích (Česká republika, Kypr, Polsko a Švédsko) byla průměrná míra inflace měřená v průběhu jednoho roku pod referenční hodnotou, která v říjnu 2006 činila 2,8 %.

Kritérium veřejných financí – je splněno, pokud se na danou zemi nevztahuje procedura při nadměrném schodku. V současnosti toto kritérium splňují čtyři z devíti posuzovaných členských států (Estonsko, Kypr, Lotyšsko a Švédsko).

Kritérium směnných kurzů – z devíti posuzovaných zemí se mechanismu směnných kurzů ERM II nejdéle účastnilo Estonsko, které také jako jediné toto kritérium splňuje. Součástí

ERM II je od 2. května 2005 též Kypr, Malta a Lotyšsko a od 28. listopadu 2005 i Slovensko.

Kritérium úrokových sazeb – nesplňuje ho pouze Maďarsko, jehož průměrné dlouhodobé úrokové sazby přesáhly referenční hodnotu 6,2 % (k říjnu 2006).

Právní soulad – v době vypracování zprávy byly právní předpisy členských států, včetně statutu jejich národní centrální banky v souladu s požadovanými články Smlouvy o ES a statutem ESCB pouze v Estonsku.

Plnění nominálních konvergenčních kritérií v ČR

	hodnota v ČR	limit
Cenové kritérium 1)	2,2 %	2,8 %
Kr. veřejných financí - schodek 2)	3,6 % HDP	3,0 % HDP
Kr. veřejných financí – dluh 2)	30,4 % HDP	60,0 % HDP
Kritérium směnných kurzů	n/a	ERM II +
Kritérium úrokových sazeb 1)	3,8 %	6,2 %

Zdroj: Konvergenční zpráva ECB, 1) k říjnu 2006, 2) v roce 2005

http://www.europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1681

http://www.ecb.int/pub/convergence/html/index.en.html

ROZPOČET

Parlament schválil rozpočet EU na rok 2007

Evropský parlament ve druhém čtení schválil rozpočet Evropské unie na rok 2007. Z hlediska vyjádření tzv. **přídělů na závazky** počítá rozpočet s celkovými výdaji **126,5 miliard euro**, což představuje navýšení o 5 % oproti roku 2006. U přídělů na platby je rozpočtováno 115,5 miliard euro, oproti předchozímu roku jde o nárůst o 7,6 % v reálných číslech. Evropský rozpočet je vždy koncipován jako vyrovnaný.

Bezprostředně po hlasování na plenárním zasedání Parlamentu ve Štrasburku pak nový unijní rozpočet podepsali představitelé EP, finského předsednictví Radě EU a Evropské komise.

Rozpočet byl zpracován v souladu s novým finančním rámcem unie na roky 2007 – 2013.

Rozpočet EU na rok 2007 v mld. euro

Rozpočtové kapitoly	Příděly na závazky	Změna k roku 2006
1. Udržitelný růst	54,9	+15,4 %
2. Ochrana a správa přírodních zdrojů	56,3	+1,0 %
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	1,2	+6,5 %
4. EU jako globální hráč	6,8	+4,5 %
5. Administrativní výdaje	6,9	n/a
6. Kompenzace	0,4	n/a
Celková rozpočtová částka (% HND)	**126,5 (1,08 %)**	**+ 5,0 %**

zdroj: Evropská komise, DG Budget

Z kapitoly „**Ochrana a správa přírodních zdrojů**“ je financována zejména kontroverzní společná zemědělská politika. Menšinové částky jdou na rozvoj venkova či na víceleté programy ochrany životního prostředí, jako je například LIFE.

Největší navýšení je zaznamenáno v první rozpočtové kapitole „**Udržitelný růst**“. Ta má dvě subkapitoly:

- **Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost** – zde tvoří největší výdajové položky výzkum (5,5 mld. euro), transevropské dopravní a energetické sítě (1 mld. euro) a vzdělávání a výcvik (0,9 mld. euro).
- **Soudržnost pro růst a zaměstnanost** – objemově významnější část (45,5 mld. euro), financuje se z ní strukturální a kohezní politika v podrozvinutých regionech a zemích.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1810

ZDANĚNÍ A CELNÍ UNIE

Komise je pro větší koordinaci daňových systémů

Evropský komisař pro daňové záležitosti László Kovács představil plány na **větší koordinaci národních daňových systémů** s cílem snížit náklady podnikatelských subjektů na plnění odlišných daňových pravidel při svých přeshraničních aktivitách, **zabránit dvojímu zdanění** a potírat daňové úniky.

Spolupráce by se měla týkat i uznávání daňových úlev při ztrátách poboček v zahraničních členských státech či zdanění podnikatelských zisků při převádění aktivit do jiné členské země (tzv. exit tax).

Návrh ve formě sdělení představuje první krok v Kovácsově záměru na vytvoření **společného konsolidovaného daňového základu pro korporátní daň** (CCCTB - common consolidated corporate tax base). Vlastní legislativní opatření zakládající CCCTB chce Kovács navrhnout na začátku roku 2008. Jednotný daňový základ však v žádném případě neznamená jednotnou daňovou sazbu, její stanovování nadále zůstane v pravomoci členských států.

Příliš nevěříme, že by se idea společného konsolidovaného daňového základu korporátní daně proměnila ve skutečnost. O daňových záležitostech se v Radě EU hlasuje jednomyslně, **každý členský stát má právo veta**. Již v minulosti se z řady z nich, nejhlasitěji z Velké Británie a Irska, ozývaly negativní reakce na tento projekt. Řada států s nízkými korporátními daněmi se projektu CCCTB obává a očekává, že ho budou následovat plány na stanovení minimální sazby daně či její úplná harmonizace.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1827

Události

Po několika letech bouřlivých debat Evropská unie schválila chemický legislativní balíček upravující registrace, hodnocení, povolování a omezování chemikálií - zkratka REACH. Čerstý report Evropské komise odhalil, že Česká republika dosáhla pouze malého pokroku v naplňování výzev Lisabonské strategie. Hlavní kritika se snesla na absenci klíčových reforem veřejných financí v souvislosti se stárnutím obyvatelstva. Nové nařízení Komise zvedlo hranici pro „de minimis“ státní podporu na 200 tisíc euro.

JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH

Unie chce větší konkurenci na zbrojním trhu

Hlavní pilíř evropské integrace v ekonomické oblasti – jednotný vnitřní trh – zatím zcela nefunguje v řadě oblastí. Jednou z nich je i **zbrojní trh**, jehož roční objem představuje zhruba 80 miliard euro. Nefunkční přeshraniční konkurence v této oblasti vede k nákupům dražšího zboží a postupnému zaostávání evropského obranného průmyslu. Evropský komisař Charlie McCreevy proto usiluje o otevření méně citlivých segmentů zbrojního trhu pro zahraniční konkurenci.

Cílem sdělení Evropské komise je zabránit členským zemím, aby **nadměrně používaly výjimky povolující obcházet unijní pravidla pro veřejné zakázky**. Výjimka je definována v článku 296 Smlouvy o ES a lze ji uplatnit, pokud se jedná o základní bezpečnostní zájmy dané země. V současnosti je ale aplikována i pro veřejné nákupy uniforem, zajištění stravování či nevojenských dopravních prostředků. Ve snaze vyhnout se zneužívání této výjimky Evropská komise zveřejňuje vodítka, jak uvedený článek používat v praxi. Výjimka by měla být uplatňována pouze v případech nejvyšší důležitosti pro bezpečnost členského státu.

Současně se připravuje **závazná právní norma typu směrnice**, která by měla upravovat postupy při veřejných zakázkách zbrojní povahy, kdy výjimka není upravována anebo členský stát výjimku nevyužije.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/1534

PODNIKÁNÍ

Chemický balíček REACH byl schválen

Evropský parlament schválil navrhované nařízení a směrnici o **registraci, hodnocení, povolování a omezování chemikálií REACH** (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals). Pro kompromis hlasovalo 529 europoslanců, proti 98 a 24 se hlasování zdrželo. Definitivní platnost pak potvrdila na svém prosincovém zasedání Rada EU, kde ministři životního prostředí členských států hlasovali jednomyslně. REACH je považován za jeden z nejrozsáhlejších legislativních návrhů v historii Evropské unie. Cílem je **ochrana veřejného zdraví a životního prostředí**, zejm. nahrazováním nebezpečných látek a uplatňováním zásady zodpovědnosti výrobců.

Výrobci a dovozci budou povinni nechat zaregistrovat všechny chemické látky vyráběné či dovážené v množství převyšujícím 1 tunu. **Povinná registrace** se týká zhruba 30 000 chemických látek, povolování zhruba 3 000 látek považovaných za nebezpečnější. U nejnebezpečnějších chemikálií budou jejich výrobci či dovozci povinni předložit plán jejich **nahrazení bezpečnými alternativami**. Pokud neexistují, budou muset předložit plán jejich výzkumu a vývoje.

Nařízení má vstoupit **v platnost postupně od června 2007**. Registrace všech látek má být provedena během následujících 11 let. Časový plán registrace je rozvržen podle nebezpečnosti chemikálií a jejich vyráběného či dováženého objemu. Všechny látky, na něž se nová legislativa vztahuje, mají být zaregistrovány do roku 2018. Schválením REACH může od června 2008 v Helsinkách zahájit činnost **Evropská agentura pro chemické látky**, která bude mít registraci na starosti. Legislativní balíček rovněž obsahuje požadavek na zamezení duplicity pokusů na zvířatech a podporu alternativních metod testování.

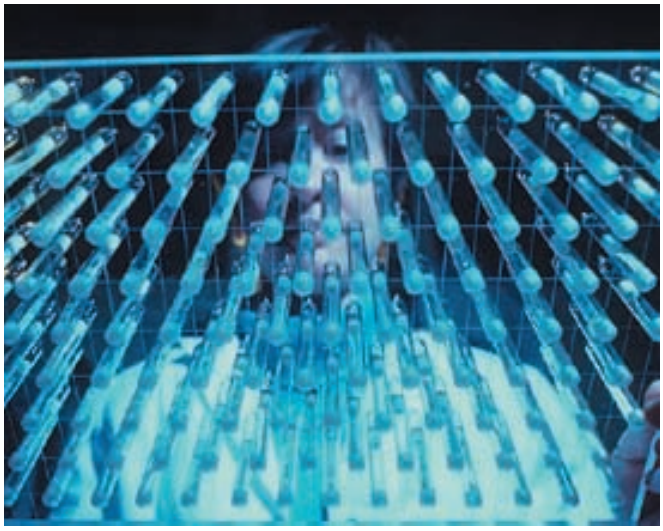

REACH nahradí současný duální systém, který rozlišuje mezi:

- **“novými” chemikáliemi**, tj. zhruba 3 000 látkami uvedenými na trh po roce 1981, od kdy unijní legislativa vyžaduje formální povolení, a
- **“stávajícími” chemikáliemi**, tj. zhruba 100 000 látkami uvedenými na trh před rokem 1981.

REACH zároveň zavede **jednotný systém** registrace, hodnocení, povolování a omezení chemikálií a nahradí více než 40 dosavadních legislativních textů.

Domníváme se, že v konečném důsledku je přijetí REACH dobrým krokem pro zmapování tisíců nejrůznějších chemikálií, nahrazení těch nejškodlivějších, včetně rakovinotvorných či způsobujících dědičné choroby, což povede ke **snížení jejich zdravotních rizik pro obyvatelstvo a úsporám ve zdravotnictví**. Rozvojový impuls může dostat evropský výzkum a vývoj.

Naopak negativem je zvýšení administrativních nákladů pro evropský chemický průmysl. Akceptovatelnou daní za více informací o chemikáliích je i **další nárůst eurobyrokracie**.

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/064-1496-345-12-50-911-20061213IPR01493-11-12-2006-2006-true/default_cs.htm

Nepatrný pokrok České republiky v plnění Lisabonské strategie

Podle analýzy Evropské komise dosáhla Česká republika **malého úspěchu při provádění národního programu reforem** pro růst a zaměstnanost. Analýza je součástí nejnovější výroční zprávy Komise o pokroku v plnění lisabonské strategie růstu a zaměstnanosti členskými státy. Zpráva bude předložena předním představitelům EU na **jarním zasedání Evropské rady** v březnu 2007, kde budou lídři členských států vyzváni, aby přijali doporučení ke zlepšení situace v jednotlivých členských státech.

Podle zprávy začínají již provedené reformy (konsolidace veřejných financí, vyšší podpora výzkumu a inovací, zlepšování prostředí k podnikání) **v některých zemích přinášet pozitivní výsledky** ve formě zrychleného hospodářského růstu. **V České republice je však pokrok v plnění lisabonské strategie nepatrný**. Ačkoliv zde panuje silný hospodářský růst, některé reformy byly odloženy a některé nebyly ani zahájeny. V makroekonomické oblasti existují rizika v souvislosti se střednědobou konsolidací veřejných rozpočtů a dlouhodobou udržitelností veřejných financí při stárnutí obyvatelstva.

I když v mikroekonomické oblasti Česká republika obecně vykazuje dostatečné zlepšení, **oblast výzkumu a vývoje zaostává**. Pokud jde o zaměstnanost, k reakci na klíčové výzvy související se zlepšením flexibility pracovního trhu je třeba vyvinout větší úsilí.

Za **silná místa reformního procesu** v České republice označila Komise pozitivní opatření směřující: ke zvýšení kontroly a transparentnosti veřejných financí; zlepšení právního a podnikatelského prostředí; reformě studijních plánů pro základní školy a k posílení účasti na vyšším vzdělávání.

Hlavní doporučení Evropské komise vyplývající ze zprávy:

- přijmout opatření k **provádění penzijní reformy a reformy zdravotnictví** a stanovit časový harmonogram pro provádění těchto reforem,
- zlepšit **spolupráci mezi podniky a veřejnými institucemi v oblasti výzkumu a vývoje** a zároveň zvyšovat tempo rostoucích veřejných investic do výzkumu a vývoje,
- **modernizovat ochranu zaměstnanců**, včetně právních předpisů a systému daní a dávek, zlepšit systémy vzdělávání a odborné přípravy a vytvořit pobídky pro investice do vzdělávání,
- zaměřit se na zlepšení systému udělování patentů a na **ochranu práv duševního vlastnictví**,
- posílit **rozvoj v oblasti informačních a komunikačních technologií** tím, že se vytvoří právní prostředí umožňující realizaci e-státní správy (e-Government),
- **snížit administrativní zatížení** podnikové sféry,
- usnadnit přístup **inovativních podniků k financování**.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1745

Komise přijala nařízení o státní podpoře de minimis

Od 1. ledna 2007 se mění pravidla poskytování státní pomoci podnikové sféře. Evropská komise totiž přijala nové nařízení, které umožňuje poskytovat **státní pomoc malého rozsahu podnikům**, aniž by ji bylo potřeba předem notifikovat Komisi. Jako tato pomoc malého rozsahu, která díky své velikosti neporušuje konkurenční pravidla na jednotném vnitřním trhu EU, je definována veškerá státní pomoc **poskytnutá jedné společnosti během tří let do hranice 200 tisíc euro**. Původní hranice byla stanovena na 100 tisíc euro.

Nařízení se vztahuje i na **státní pomoc ve formě záruk ke komerčním úvěrům**, a to pokud je garantovaná částka nižší nebo rovna 1,5 milionu euro. Státní pomoc, která nemůže být jednoduše vyčíslena – tzv. **netransparentní pomoc – byla z působnosti nařízení vyjmuta**. Stejně se nařízení nevztahuje také na státní pomoc podnikům v obtížích. Naopak do působnosti nařízení jsou nově zahrnuty sektory dopravy (u silniční dopravy je hranice 100 tisíc euro) a částečně zpracování a marketing zemědělských výrobků.

Nařízení je součástí **Akčního plánu státní pomoci**, který byl přijat v červnu 2005 a zaměřuje se na reformu pravidel poskytování státní pomoci.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1765

ENERGETIKA A DOPRAVA

Disciplinární řízení s Českem kvůli energetice pokračuje

Disciplinární řízení se 16 členskými státy včetně České republiky, které **nedostatečně provádějí evropské předpisy týkající se otevírání trhů s energiemi**, vstoupilo do druhé fáze, když jim Evropská komise poslala tzv. odůvodněná stanoviska.

Hlavní výtky Evropské komise:

- **přetrvávání regulovaných sazeb** za dodávku v případě oprávněných zákazníků, které blokují příchod nových účastníků na trh a brání svobodnému výběru dodavatele,
- **nedostatečné oddělování** provozovatelů soustavy, kteří jsou vertikálně integrováni s výrobními a dodavatelskými činnostmi, zejména pokud jde o funkční oddělování,
- **diskriminace třetích osob**, pokud jde o přístup k soustavě, a zejména zachování přednostního přístupu v případě historických smluv dominantních provozovatelů,
- nedostatečné **kompetence regulačních orgánů**, zejména co se týká přístupu k sítím a sazeb,
- **neexistence oznamování povinností** veřejné služby,
- **nedostatečné informace** pro uvedení původu elektrické energie.

Ministři zahraničí členských států EU následovali doporučení Evropské komise a dočasně přerušili přístupové rozhovory s Tureckem v osmi z 35 vyjednávacích kapitol. Důvodem je neochota Ankary otevřít své brány kyperskému zboží. Podle nejnovějšího návrhu směrnice bude letecká doprava zahrnuta do evropského systému obchodování s povolenkami na emise oxidu uhličitého. Od začátku roku 2009 by měly všechny soukromé vozy v EU splňovat náročnější emisní normu Euro 5.

Po zaslání odůvodněných stanovisek mají členské státy dva měsíce na to, aby své připomínky předaly Komisi, která poté může rozhodnout, zda věc **předloží Evropskému soudnímu dvoru**.

Vzhledem k rozšířenému porušování evropských energetických směrnic provedla Komise v každé členské zemi podrobný průzkum s cílem analyzovat účinnost právních opatření v oblasti liberalizace trhů. Komise zveřejní tuto **zprávu s výsledky své analýzy v odvětví hospodářské soutěže** na začátku roku 2007.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1768

ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV

Přímé platby českým zemědělcům vzrostou na 70 %

Přímé platby tuzemským farmářům bude možné v roce 2007 **dorovnat na nejvyšší možnou úroveň** dohodnutou v Přístupové smlouvě, tedy na 70 % úrovně původních členských zemí Evropské unie (EU-15). Záměr přidat na přímé platby chybějících 1,9 miliardy korun při schvalování státního rozpočtu schválila Poslanecká sněmovna, informuje ČTK. Celkově by přímé platby měly v roce 2007 vzrůst zhruba na 20 miliard korun.

V letošním roce čeští farmáři získají z evropského rozpočtu přímé platby, které jsou vypláceny ve formě **jednotné platby na hektar půdy**, ve výši 40 % vůči kolegům ve starých členských zemích. **Stát je může navýšit o 30 procentních bodů**, tedy maximálně na 70 %. Poprvé byly domácím zemědělcům tyto dotace dorovnány na maximální výši loni, kdy činily 65 % úrovně v původní evropské patnáctce. Na 100 % přímých plateb z EU dosáhnou tuzemští zemědělci až v roce 2013.

Přímé platby do zemědělství

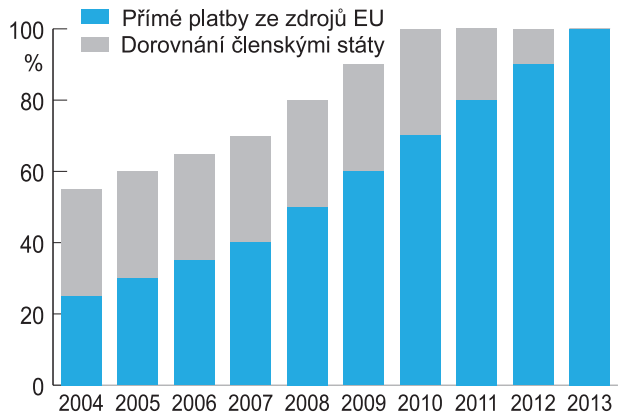

ROZŠÍŘENÍ

EU pozastavila přístupové rozhovory s Tureckem

Ministři zahraničí členských států se na zasedání Rady EU přesně řídili doporučením Evropské komise a v některých oblastech **pozastavili přístupové rozhovory s Tureckem**.

Doporučení Komise z konce listopadu znělo na **pozastavení osmi z 35 vyjednávacích kapitol** díky skutečnosti, že Turecko odmítá implementovat tzv. Ankarský protokol a otevřít své přístavy lodím, resp. letiště letadlům z Kypru. Turecko sice zareagovalo částečným ústupkem, když otevřelo kyperským dopravcům jeden přístav a jedno letiště, avšak i tento ústupek vyhodnotili členské státy jako nedostatečný. Návrh na stanovení termínu, dokdy musí Turecko otevřít své obchodní brány Kypru, nakonec nebyl podpořen. Každá z osmi vyjednávacích kapitol **může být kdykoliv znovuotevřena**, pokud se na tom shodnou všechny členské země.

Díky tomuto kompromisnímu řešení se nakonec turecká otázka **nestala hlavním tématem prosincového summitu**.

Rozhodnutí Rady bude znovu **otevřeno a diskutováno v lednu tohoto roku** za německého předsednictví. Součástí má být i opatření na ukončení ekonomické izolace severní části Kypru, která je pod kontrolou Ankary.

http://www.eu2006.fi/news_and_documents/other_documents/vko50/en_GB/1165866274490/

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Bude letecká doprava začleněna do systému obchodování s emisemi?

Evropská komise navrhla směrnici, která **začlení emise skleníkových plynů z civilního letectví do systému EU pro obchodování s emisemi** (EU ETS). Právě letecká doprava patří mezi dynamicky se rozvíjející odvětví, což by při absenci regulace emisí CO2 mohlo zhatit boj proti globálnímu oteplování.

Navrhovaná směrnice se od roku 2011 bude vztahovat na emise CO2 způsobené **všemi vnitrostátními či přeshraničními lety v rámci EU** a od roku 2012 také na mezinárodní lety, které z letišť v EU odlétají nebo na nich přistávají. Vztahovat se bude jak na evropské, tak na zahraniční letecké dopravce.

Pokud letecké společnosti své emise sníží, budou moci stejně jako průmyslové podniky, na které se již EU ETS vztahuje, nadbytečné povolenky na emise prodávat a vydělat na tom. Pokud se jim však emise zvýší, budou muset povolenky naopak dokoupit na trhu. Podle odhadů Komise se v důsledku tohoto režimu **cena typického zpátečního letu v rámci EU zdraží o 1,8 až 9 euro**.

Celkové množství povolenek bude stanoveno **na průměrnou úroveň emisí v letech 2004-2006**. Některé povolenky budou prodány v aukcích pořádaných členskými státy, naprostá většina se však bude vydávat bezplatně na základě harmonizovaných kritérií účinnosti podle dosavadního podílu provozovatele na dopravě. Směrnice se nebude vztahovat na ultralehká letadla.

Emise způsobené leteckou dopravou **dnes způsobují zhruba 3 % celkových emisí** skleníkových plynů v EU, rychle se však zvyšují – od roku 1990 o 87 %. Podle příkladu Komise pokud někdo letí z Londýna do New Yorku a zpět, způsobí přibližně stejné množství emisí jako průměrný obyvatel EU tím, že si doma během celého roku topí.

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/1862

Automobily čekají přísnější normy pro emise

Dosavadní standardy pro emise z automobilů Euro 4 platné od roku 2005 budou do budoucna dále zpřísněny. Nařízení zavádějící **normu Euro 5** schválili europoslanci, zároveň výrobcům ukládá poskytovat všem prodejcům stejné informace o opravách. Automobilové emise oxidu uhličitého CO2 jsou obsahem speciální směrnice.

Euro 5 omezuje emise oxidu dusíku (NOx) na 60 mg u benzínových a 180 mg u naftových motorů. Hmotnost pevných částic (PM) se ve srovnání s Euro 4 sníží o 80 % z 25 mg na 5 mg. Emise uhlovodíků pak u benzínových motorů nesmí překročit 75 mg, emise uhlovodíků-oxidů dusíku u naftových motorů 230 mg. Euro 5 má **od 1. ledna 2009 platit pro všechna soukromá vozidla** (tzv. třída M). Pro vozidla určená k plnění „zvláštních společenských potřeb“ (záchranky, auta pro tělesně postižené) má platit **do roku 2012 výjimka**.

Evropský parlament však šel ještě dále a přijal doporučení k zavedení přísnější **normy Euro 6**. Ta by měla začít platit **od roku 2014** a omezit emise oxidů dusíků na 80 mg u naftových motorů, zatímco limit pro benzínové motory má zůstat na úrovni Euro 5. Mezní hodnota pro emise uhlovodíků-oxidů dusíku se má oproti Euro 5 snížit o 27 % na 170 mg. Daňové úlevy pro vozidla v souladu s Euro 6 mají být možné už od zavedení Euro 5.

Pro definitivní vstup v platnosti schází ještě **souhlasné stanovisko členských států v Radě EU**.

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/062-1361-345-12-50-910-20061207IPR01151-11-12-2006-2006-false/default_cs.htm

Směrnice o ochraně podzemních vod schválena

Návrh směrnice o ochraně podzemních vod před znečištěním byl definitivně schválen, když europoslanci ve třetím čtení bez dalších změn **podpořili společný návrh Parlamentu a Rady EU**.

Nová legislativa stanovuje kritéria a postupy pro hodnocení dobrého chemického stavu podzemních vod, pro zjištění významných a trvale vzestupných trendů, východiska pro změnu trendu a opatření k tomu, aby se **zamezil či omezil vstup znečišťujících látek do podzemních vod**.

Hlavní body směrnice:

Dusičnany - u vztahu mezi směrnicí o podzemních vodách a směrnicí 91/676/EHS o dusičnanech platí, že opatření pro dosažení norem jakosti, pokud se týká dusičnanů, budou podobná jako v rámcové směrnici o vodách a jako v nové směrnici o podzemních vodách.

Vstup nebezpečných látek – členské státy jsou povinny přijmout všechna potřebná opatření, která vstupu nebezpečných látek do podzemních vod zabrání nebo jej omezí.

Kompenzace pro zemědělství - ztráty příjmu, které zemědělství při obhospodařování ploch vzniknou v důsledku výloh souvisejících s ochranou podzemních vod, lze vyrovnat na základě nařízení 1698/2005/ES o rozvoji venkova.

Přísnější vnitrostátní opatření - bez ohledu na to, že již ve smlouvách je stanoveno, má každý stát právo přijmout přísnější vnitrostátní opatření.

Doložka o revizi - Komise bude dodržování směrnice o podzemních vodách pravidelně každých šest let kontrolovat.

Předpisy na ochranu podzemních vod před znečištěním jsou dosud obsaženy ve **směrnici o podzemních vodách** 80/68/EHS a v rámcové **směrnici o vodě** 2000/60/ES. Směrnice o vodě z roku 1980 má být ale v roce 2013 zrušena, protože tato oblast bude částečně upravena právě v nové směrnici o ochraně podzemních vod.

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/064-1356-345-12-50-911-20061207IPR01146-11-12-2006-2006-false/default_cs.htm

JUSTICE A ZÁLEŽITOSTI VNITRA

Do Schengenu vstoupíme do konce roku 2007

Schengenský prostor bez hraničních kontrol se do konce roku 2007 rozroste o desítku nových členských zemí za předpokladu, že tyto země **splní bezpečnostní a technická kritéria** (více k tématu viz naše hlavní téma). Rozhodli o tom ministři vnitra členských států na svém prosincovém zasedání.

Původně se předpokládalo, že do Schengenu nováčkové vstoupí **do října 2007**. Podmínkou bylo zprovoznění nového **Schengenského informačního systému druhé generace – SIS II**, který je rozsáhlou databází hledaných osob, ukradených automobilů, apod. Podle starých členů EU však technické problémy neumožňovaly spustit tento informační systém včas a uvažovalo se o odložení na přelom let 2008 a 2009. Představitelé nových členů to považovali za zástupný problém,

Kompromisní řešení navržené Portugalskem otevřelo dveře k tomu, aby nové členské země přistoupivší k EU v květnu 2004, vstoupily do schengenské bezhraniční zóny do konce roku 2007. Více viz naše hlavní téma. Od roku 2013 by se měly v Evropské unii začít vydávat jednotné řidičské průkazy, které nahradí současných více než 110 národních vzorů. Novela směrnice o televizi bez hranic vstoupila na začátek schvalovacího procesu. Mimo jiné by měla umožnit častější vysílání reklamy a tzv. product placement.

hlavním důvodem byla podle nich **neochota stávajících členů** o rozšíření schengenského prostoru.

Zablokovanou situaci vyřešil portugalský návrh, na základě kterého bude současný **schengenský informační systém SIS I dočasně rozšířen** tak, aby mohl pojmout data a informace i z desítky nových členských zemí. Vedle toho budou paralelně pokračovat práce na spuštění modernějšího systému SIS II.

Hlavní překážka rozšíření celého schengenského prostoru tak byla odstraněna. **Pozemní a námořní hraniční kontroly budou odstraněny do 31. prosince 2007**, kontroly při **přeshraničních letech pak nejpozději k 29. březnu 2008**. Připravenost nováčků však musí ještě do konce roku 2007 potvrdit Rada EU pro justici a záležitosti vnitra.

Schengenského prostoru bez vnitřních hranic se v současnosti účastní **13 starých členských států** (kromě Velké Británie a Irska) a neunijní země Norsko a Island.

http://www.eu2006.fi/news_and_documents/press_releases/vko49/en_GB/177677/

Unie zavede jednotné řidičské průkazy

Současných **více než 110 různých vzorů bude v Evropské unii nahrazeno jediným vzorem řidičského průkazu** ve tvaru kreditní karty s omezenou dobou platnosti, schválil Evropský parlament. Řidičské průkazy podle jednotného vzoru se začnou povinně v celé Unii vystavovat **od roku 2013**. Všechny řidičské průkazy v oběhu mají novému vzoru odpovídat nejpozději 26 let po vstupu směrnice v platnost.

Omezení doby platnosti průkazů na 10 až 15 let má umožnit aktualizaci uvedených dat a fotografie a také pravidelné zavádění nových bezpečnostních znaků. O opakování zkoušek, lékařských vyšetřeních či kontrole zraku však nadále budou rozhodovat členské státy. Ty mohou jako součást průkazu zavést datový čip (mikročip).

Jedním z cílů nové směrnice je **učinit přítrž tzv. cestování za řidičskými průkazy** občanů, kteří kvůli vážnému přestupku přišli o řidičské oprávnění a snaží se ho získat znovu v jiné členské zemi. Parlament prosadil ustanovení, že členský stát musí odmítnout vydat řidičský průkaz, pokud bylo žadateli jeho řidičské oprávnění v jiném členském státě omezeno, pozastaveno nebo odňato.

S cílem zvýšit bezpečnost silničního provozu bude platit zásada **postupného přístupu u vydávání řidičských oprávnění pro motocyklisty** – před získáním řidičského průkazu pro větší motocykly musí řidič nabít zkušenosti na menších motocyklech. Pro malé motocykly (mopedy) bude navíc zavedena nová evropská skupina AM, pro niž bude předepsaná minimálně jedna teoretická zkouška.

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/062-1364-345-12-50-910-20061207IPR01154-11-12-2006-2006-false/default_cs.htm

INFORMAČNÍ SPOLEČNOST

Směrnice o televizi bez hranic bude novelizována

Evropský parlament v prvním čtení schválil **nová pravidla pro televizní reklamu včetně umisťování produktů**. Vysílání filmů a některých dalších pořadů má být podle europoslanců přerušováno reklamou každých 30 minut, namísto současných 45 minut. Parlament rovněž podpořil legalizaci tzv. umisťování produktů (product placement), nicméně jen v určitých pořadech a v souladu s dalšími omezeními. Novela tzv. směrnice o televizi bez hranic se má vztahovat na poskytovatele audiovizuálních mediálních služeb a tím i na nové způsoby vysílání.

Členské státy nicméně budou mít možnost **přijmout přísnější, avšak řádně odůvodněná opatření** s cílem zabránit zneužívání nebo podvodnému jednání ze strany poskytovatelů audiovizuálních mediálních služeb usazených v jiné zemi Evropské unie.

Cílem novely je aktualizace pravidel platných od roku 1997. V nové legislativě se má odrazit **rozvoj stávajících a vývoj nových audiovizuálních mediálních služeb**. Záměrem novely je rovněž vytvořit rovné podmínky pro veřejnoprávní a soukromé poskytovatele mediálních služeb i nezávislé producenty. Zahrnutím nových médií se má rozšířit i působnost směrnice.

Novela směrnice je teprve **na začátku celého schvalovacího procesu**. Nyní je na tahu Rada EU, která by měla o návrhu hlasovat v květnu. Je vysoce pravděpodobné, že poté se směrnice vrátí zpět do Parlamentu do druhého čtení. Definitivní schválení směrnice je očekáváno **až v roce 2008**, při započítání dvouleté lhůty, v které ji členské státy budou muset včlenit do národní legislativy, by přijatá opatření měla začít **platit až od roku 2010**.

http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/039-1359-345-12-50-906-20061207IPR01149-11-12-2006-2006-false/default_cs.htm

Největším úspěchem prosincového summitu mezi EU a Ruskem byla dohoda o snížení leteckých poplatků evropských aerolinek při přeletech nad Sibiří. Evropská centrální banka zvýšila svou klíčovou úrokovou sazbu o 25 bazických bodů na 3,50 %. Evropský parlament schválil bulharského a rumunského kandidáta na post eurokomisaře. Po lednovém přistoupení Bulharska a Rumunska se počet obyvatel Evropské unie rozšířil o téměř 30 milionů osob na celkových 492,8 milionů.

1. PROSINCE

Zápis ze zasedání Rady EU pro zaměstnanost, sociální politiku, zdravotnictví a záležitosti spotřebitele: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/lsa/91942.pdf

Prezentace z konference o cestě Kypru do eurozóny: http://ec.europa.eu/economy_finance/events/2006/events_cyprus_301106_en.htm

7. zpráva o pokroku při evropsko-ruském energetickém dialogu: http://ec.europa.eu/energy/russia/joint_progress/index_en.htm

4. PROSINCE

Evropský parlament schválil rozpočet politiky rozvojové spolupráce EU pro roky 2007-2013: http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/028-336-334-11-48-903-20061127IPR00321-30-11-2006-2006-false/default_en.htm

EU a Rusko se dohodly na zrušení plateb v objemu 300 milionů euro za přelety letadel přes Sibiř: http://ec.europa.eu/transport/air_portal/international/pillars/common_aviation_area/russia_en.htm

Zpráva Europolu – organizovaná kriminální činnost vůči starým lidem má vzrůstající trend: http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=news&news=pr061129.htm

5. PROSINCE

Zpráva ze zasedání Rady EU pro justici a záležitosti vnitra: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/91997.pdf

Zpráva ze zasedání Rady EU pro konkurenceschopnost (problematika jednotného vnitřního trhu, průmyslu a výzkumu): http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/intm/91996.pdf

Německý Essen, maďarská Pécs a turecký Istanbul byly jmenovány Evropskými hlavními městy kultury roku 2010: http://ec.europa.eu/culture/eac/ecocs/cap_en.html

6. PROSINCE

Bulletin Evropské unie – září 2006: http://europa.eu/bulletin/en/200609/sommai00.htm

Aktualizovaný přehled stabilizačních a konvergenčních programů pro všechny státy EU: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/scplist_en.htm

Zahájení programu Progress – nové iniciativy pro zaměstnanost a sociální solidaritu: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/news_en.cfm?id=197

Rozhodnutí o povolení státní pomoci v odvětvích dopravy a těžby uhlí: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/decisions/decisions_dg_tren_en.htm

7. PROSINCE

Využití společného evropského rozpočtu k listopadu 2006: http://ec.europa.eu/budget/execution/utilisation_2006_en.htm

Informace o sociálním zabezpečení občanů pohybujících se po Evropě: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/news_en.cfm?id=196

Strategie a programy na ochranu spotřebitele v EU: http://ec.europa.eu/consumers/overview/cons_policy/index_en.htm#programmes

8. PROSINCE

Rusko a EU souhlasí se zesílením úsilí na podporu energetické efektivnosti: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/92064.pdf

Evropský hospodářský a sociální výbor zdůrazňuje důležitost zachování dialogu mezi EU a tureckou občanksou společností: http://eesc.europa.eu/activities/press/cp/docs/2006/cp_eesc_117_2006_en.doc

Evropská centrální banka na svém prosincovém zasedání zvyšuje základní úrokovou sazbu o 25 bps na 3,50 %: http://www.ecb.eu/press/pr/date/2006/html/pr061207.cs.html

11. PROSINCE

Závěr zasedání Rady EU pro všeobecné záležitosti k reformě OSN: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/92089.pdf

Nový report Evropské komise – spolupráce mezi zaměstnavateli a odbory zvýšila svůj význam: http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/news_en.cfm?id=198

12. PROSINCE

Europoslanci schválili bulharské a rumunské kandidáty na nové členy Evropské komise: http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/008-1357-345-12-50-901-20061207IPR01147-11-12-2006-2006-false/default_en.htm

Zápis ze zasedání Rady EU k vnějším vztahům: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/92123.pdf

Zápis ze zasedání Rady EU k všeobecným záležitostem: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/92122.pdf

Zápis ze zasedání Rady EU k dopravě, telekomunikacím a energetice: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/trans/92120.pdf

Přehled projektů navržených pro získání dotací z evropského rozpočtu v oblasti ochrany spotřebitele: http://ec.europa.eu/consumers/tenders/information/grants/approved_en.htm

Kalendárium

13. PROSINCE

Běloruský opoziční lídr Aljaksandr Milinkevič získal Sacharovovu cenu za svobodu myšlení v roce 2006: http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/015-1358-345-12-50-902-20061207IPR01148-11-12-2006-2006-true/default_cs.htm

Zasedání Rady Evropského hospodářského prostoru: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/92131.pdf

14. PROSINCE

Článek eurokomisaře McCreevyho o pokroku při finanční integraci v EU: http://ec.europa.eu/unitedkingdom/press/media1_en.htm

Oslavy vstupu Bulharska a Rumunska do Evropské unie konající se v Bruselu: http://ec.europa.eu/enlargement/press_corner/welcome_prog_en.htm

15. PROSINCE

Nejnovější zprávy evropských vědců poukazují na spojitost mezi stravou a alergiemi, zejména u dětí: http://ec.europa.eu/research/infocentre/article_en.cfm?id=/research/headlines/news/article_06_12_14_en.html&item=&artid=2953

18. PROSINCE

Směrnice o službách byla slavnostně podepsána předsedou Evropského parlamentu Josepem Borrellem a finským ministrem průmyslu a obchodu Mauri Pekkarinnenem za Radu: http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/056-1568-345-12-50-909-20061215STO01567-2006-11-12-2006/default_en.htm

Závěry ze zasedání Evropské rady v Bruselu: http://www.consilium.europa.eu/cms3_applications/Applications/newsRoom/related.asp?BID=76&GRP=11225&LANG=1&cmsId=339

Rada schvaluje rozhodnutí zakládající 7. rámcový program pro vědu a technologický rozvoj v letech 2007-2013: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/misc/92236.pdf

Zhodnocení výzkumné činnosti Generálního ředitelství Evropské komise pro hospodářské a finanční záležitosti (DG ECFIN): http://ec.europa.eu/economy_finance/about/evaluation/evaluation_research_en.htm

Studie analyzující strukturální a kohezní politiku Evropské unie: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm

19. PROSINCE

Zápis ze zasedání Rady EU pro životní prostředí: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/envir/92249.pdf

Aktualizace indexu měnových podmínek: http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/monetaryconditions_en.htm

Statistická ročenka „Evropská energetika a doprava v číslech roku 2006“: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/figures/pocketbook/2006_en.htm

Nové základní statistiky Eurostatu pro rozšířenou Evropskou unii (EU-27) a eurozónu (EU-13): http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2006/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2006_MONTH_12/1-19122006-EN-AP.PDF

	Celková populace v milionech[1)]	Podíl sektorů na HDP[2)]		
		Zemědělství	Průmysl	Služby
EU-27	492,8	2,0	26,3	71,6
Bulharsko	7,7	9,3	30,7	60,7
Rumunsko	21,6	10,1	35,0	54,9
EU-25	463,5	1,9	26,2	71,9

Zdroj: Eurostat, 1) k 1.1.2006, 2) v roce 2005

20. PROSINCE

Dopravní výbor Evropského parlamentu prosazuje kompletní otevření železniční dopravy konkurenci od roku 2017: http://www.europarl.europa.eu/news/expert/infopress_page/062-1615-352-12-51-910-20061218IPR01607-18-12-2006-2006-false/default_en.htm

Rada schválila Evropský „antiglobalizační fond“: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/misc/92269.pdf

Zápis ze zasedání Rady EU k zemědělství a rybolovu: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/agricult/92275.pdf

Zápis ze zasedání Rady EU k životnímu prostředí: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/envir/92249.pdf

Unie uvítala podepsání nové dohody o středoevropské zóně volného obchodu: http://ec.europa.eu/trade/issues/bilateral/regions/balkans/pr191206_en.htm

21. PROSINCE

Europoslanci podpořili iniciativu proti obchodu s kočičí a psí kůží: http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/063-1560-345-12-50-911-20061214STO01559-2006-11-12-2006/default_cs.htm

Dvůr auditorů – speciální výroční zprávy k činnostem evropských agentur v roce 2005: http://www.eca.europa.eu/audit_reports/specific_reports/specific_reports_index_cs.htm

22. PROSINCE

Druhé zasedání Přístupové konference s Chorvatskem: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/92286.pdf

V polovině ledna na plenárním zasedání Evropského parlamentu bude německá kancléřka Angela Merkelová prezentovat předsednické priority své země. Na neformálním setkání ministrů spravedlnosti a vnitra se bude probírat také budoucnost evropské politiky v oblasti záležitostí vnitra po roce 2010.
Z vypsaných veřejných konzultací si pozornost zasluhuje ta, která se věnuje možnosti přeshraničního obstavení bankovních účtů v zájmu usnadnění vymáhání soudního rozhodnutí v celé EU.

Zasedání klíčových institucí EU

8.1.2007 Brusel, Belgie
- Zasedání Rady EU k zemědělství a rybolovu

14.-16.1.2007 Drážďany, Německo
- Neformální setkání ministrů spravedlnosti a vnitra

17.1.2007 Štrasburk, Francie
- Plenární zasedání Evropského parlamentu - prezentace programu německého předsednictví

18.-20.1.2007 Berlín, Německo
- Neformální setkání ministrů práce a sociálních věcí

22.-23.1.2007 Brusel, Belgie
- Zasedání Rady EU k vnějším vztahům a všeobecným záležitostem

29.1.2007 Brusel, Belgie
- Zasedání Rady EU k zemědělství a rybolovu

30.1.2007 Brusel, Belgie
- Zasedání Rady EU k ekonomickým a finančním záležitostem (ECOFIN)

31.1.2007 Brusel, Belgie
- Plenární zasedání Evropského parlamentu

Veřejné konzultace k legislativě EU

Téma veřejné konzultace	Vypisovatel	Uzávěrka
Vyšší bezpečnost na evropských silnicích	DG TREN	19.1.2007
Politika EU v oblasti zdravotnických služeb	DG SANCO	31.1.2007
Mobilita pacientů v rámci Evropské unie	DG SANCO	31.1.2007
Překážky v oblasti nákladní dopravy a logistiky	DG TREN	15.2.2007
Systém evropských kreditů pro odborné vzdělávání	DG EAC	30.3.2007
Přeshraniční obstavení účtů pro lepší vymáhání práva v EU	DG JHA	31.3.2007
Zelená kniha k pracovnímu právu	DG EMPL	31.3.2007

Pozn.: DG = Generální ředitelství Evropské komise; pro bližší informace o vyhlášených konzultacích nás prosím kontaktujte

Na konci roku 2007 se i Česká republika stane součástí Schengenského systému – pro české občany se tak stane cestování po Unii jednodušší, když odpadnou hraniční kontroly. O čtvrt roku později – v březnu 2008 – budou ukončeny i hraniční kontroly na mezinárodních letištích České republiky při cestách do ostatních zemí schengenského systému. Uvolnění schengenského systému i pro ČR, jež má význam symbolický i praktický, bude možné na základě prosincového rozhodnutí Rady EU.

ČR NA CESTĚ DO SCHENGENSKÉHO SYSTÉMU

V době, kdy nové členské země v květnu 2004 do EU vstupovaly, bylo **na základě gentlemanské dohody přislíbeno otevření schengenského prostoru do tří let po vstupu**. Celou dobu se zdálo, že naplnění tohoto příslibu proběhne hladce, nicméně v průběhu roku 2006 začal posilovat na intenzitě hlas, který se linul jak od některých starších členských zemí, tak rovněž i z Evropské komise, a který hovořil o potřebě odložení rozšíření schengenského prostoru **až na dobu po roce 2008**; důvodem měly být problémy spojené se zaváděním a využíváním schengenského informačního systému jako jednoho ze základních stavebních kamenů celého uspořádání.

Hovoříme-li o prosincovém verdiktu Rady EU jako o dobré zprávě pro nové členské země EU, bylo by současně vhodné se nad obsahem Schengenské smlouvy blíže zamyslet a podrobit jej výkladovému rozboru.

Schengenská smlouva a Schengenská úmluva: geneze schengenského procesu

Schengenská smlouva byla podepsána v malém **lucemburském městě Schengen** 14. června 1985 jako mezivládní smlouva uzavřená mezi některými členskými zeměmi ES, která stála mimo legislativní a institucionální rámec ES. Signatáři Schengenské smlouvy se staly **Belgie**, **Francie**, **Lucembursko**, **Německo** a **Nizozemsko**, když se zavázaly, že postupně odstraní hraniční kontroly na svých společných hranicích a zavedou svobodu pohybu pro všechny osoby, které jsou občany členských států, které Schengenskou smlouvu podepsaly, a ostatních členských států ES nebo třetích zemí.

Krátkodobým cílem samotné Schengenské smlouvy bylo nikoliv úplné odstranění kontrol na vnitřních hranicích smluvních států, ale jen jejich výrazné omezení. V dlouhodobější perspektivě teprve předpokládá **postupné odstranění kontrol**, jejich přesunutí na vnější hranice systému, harmonizaci vízové a imigrační politiky a pokračování sjednocování nepřímých daní.

Schengenská smlouva nicméně představovala jen obecný rámec, do něhož byly následně začleňovány jednotlivé konkrétní detailní úpravy. V platnost vstoupila až poté, co byla ratifikována všemi smluvními stranami, což následně **trvalo téměř dalších 10 let**.

Pozvolné začleňování obsahu Schengenské smlouvy do struktur ES poprvé přináší rok 1987 a moment, kdy v platnost vstoupil **Jednotný evropský akt**. Jedním z průlomových míst, které Jednotný evropský akt přinesl, bylo rovněž koordinované úsilí o vytvoření jednotného vnitřního trhu jako území, kde v předem vymezených oblastech neexistují vnitřní hranice a je naplňován princip čtyř ekonomických svobod. A zde existuje první představitelný průnik s prvky Schengenského systému (například minimalizace až omezení a zrušení hraničních kontrol).

Cíle Schengenského systému by bylo možné vymezit jako:

- **zjednodušení mezistátního pohybu občanů** na základě zrušení kontrol na vnitřních hranicích mezi členskými státy (usnadnění života občanům, zvýšení jejich mobility a odstranění některých překážek v obchodních vztazích mezi smluvními zeměmi);
- **minimalizace rizikových prvků** spojených se zrušením kontrol na vnitřních hranicích (například obchodní transakce s komoditami v rámci šedé či černé ekonomiky, nelegální migrace osob, snazší pohyb kriminálních živlů napříč schengenským prostorem);
- **neeskalování strukturálních konfliktů** v rámci tehdejšího ES; v dané době – na konci 80. let a na počátku 90. let neměly všechny členské země ES zájem hraniční kontroly rušit; proto celý proces byl započat mimo oficiální rámec ES a do evropských struktur byl včleněn až následně .

Schengenská prováděcí úmluva – podepsaná 19. června 1990 – vymezuje konkrétní podobu realizace svobody pohybu mezi zeměmi, které podepsaly Schengenskou smlouvu. Z prováděcí úmluvy je pak patrné, jak širokým se schengenské téma postupem času stalo, když upravuje záležitosti:

- zrušení kontrol na vnitřních hranicích;
- vízové, azylové a pobytové politiky;
- policejní spolupráce mezi státy, které podepsaly schengenské smlouvy;
- přizpůsobování a sbližování regulace upravující držbu zbraní a harmonizace trestního zákonodárství;
- vytvoření Schengenského informačního systému;
- jednodušší mezistátní přepravy zboží.

Schengenská prováděcí úmluva vytvořila i institucionální rámec – **Výkonný výbor** – a vymezila vztah mezi schengenským procesem a evropskou integrací, řízeným institucemi a nástroji ES v tom smyslu, že v případě rozporu mezi normami schengenského procesu a právem ES získává navrch komunitární právní nástroj. Pozvolné včleňování do oficiálního procesu fungování ES mělo být dáno i původním termínem spuštění schengenského procesu – tedy 1. lednem 1993, v souladu se spuštěním jednotného vnitřního trhu. Dodržení tohoto termínu v případě schengenského procesu však dopadlo opačně a **systém začal fungovat až s více než dvouletým zpožděním** – 26. března 1995.

Mezitím se však původní zakládající pětice zemí, iniciující schengenský proces, pozvolna rozšiřovala, když v roce 1990 svůj podpis připojila **Itálie**, v roce 1991 **Španělsko** a **Portugalsko**, v roce 1992 **Řecko**, v roce 1995 **Rakousko** a o rok později severské země **Dánsko**, **Švédsko** a **Finsko**. Ze zemí EU-15 tak dodnes mimo schengenský prostor zůstaly **Velká Británie** a **Irsko**, které svůj postoj odůvodňují ostrovní geografickou polohou, jež údajně vyžaduje zcela jiný způsob

ochrany hranic než v případě zemí kontinentální Evropy. Postoj Británie je dále zdůvodňován absencí povinnosti držet nějaký osobní doklad.

Je však nutné dodat, že schengenská pravidla vlastně uplatňují **Velká Británie s Irskem navzájem mezi sebou** – při cestování mezi těmito dvěma ostrovními zeměmi jsou rovněž odstraněny vzájemné hraniční kontroly, jež jsou však aplikovány ve vztahu k zemím kontinentální Evropy.

Pozice Dánska je v některých oblastech evropské integrace značně specifická; nejinak tomu je i v případě schengenské spolupráce – **Dánsko je signatářem Schengenského acquis**, ale ponechalo si právo možnosti volby, zda bude či nebude realizovat jakékoliv nové rozhodnutí přijaté na základě acquis.

Další specifikum je možné nalézt při pohledu na kompletní **pětici severských zemí**, mezi nimiž již od počátku 50. let funguje tzv. **pasová unie**, při níž nejsou občané těchto zemí při vzájemných návštěvách podrobováni pasové kontrole. Proto, když v polovině 90. let se severští členové EU (Dánsko, Finsko a Švédsko) stali součástí schengenského prostoru, vyvstala otázka, jak uchovat pravidla pasové unie i ve vztahu k Norsku a Islandu. Tato otázka byla vyřešena následným přidružením obou zemí k schengenským pravidlům.

Nicméně ani Velká Británie s Irskem nejsou ze schengenského procesu zcela vyčleněny. Podle **protokolu k Amsterdamské smlouvě** se na některých nebo na všech ustanoveních Schengenského acquis mohou podílet za předpokladu, že s tím bude v rámci Rady EU jednomyslně souhlasit všech 13 států, kteří jsou dnes účastníky schengenského procesu, společně s reprezentantem dané země, tedy Irska a/nebo Velké Británie. Například v roce 1999 Velká Británie na základě tohoto principu požádala o **účast v některých oblastech schengenského procesu** (například policejní a soudní spolupráce v trestních záležitostech, boj proti drogám nebo záležitosti Schengenského informačního systému). Stejnou cestou se v letech 2000 či 2001 vydalo i Irsko (především v oblasti realizace a fungování Schengenského informačního systému).

Na straně druhé, dobrovolnými účastníky Schengenské prováděcí úmluvy jsou od května 1999 i dvě nečlenské země EU – **Norsko** a **Island**.

Schengenská smlouva a Schengenská úmluva plus pravidla a normy přijaté na jejich základě a navazující dohody představují Schengenské acquis. Velmi důležitým bodem v jeho vytváření je pak konec 90. let, kdy byla přijata Amsterdamská smlouva (přijata v roce 1997 a v platnost vstoupila v květnu 1999). Její přínosy s ohledem na Schengenský prostor jsou tyto:

- **zavádí institut flexibility a posílené spolupráce**; ten umožňuje nadpoloviční většině členských států pokračovat ve vzájemné integraci rychleji a intenzivněji než zbývající části členských zemí, které jim nesmějí bránit,
- **otázky vízové, azylové a imigrační politiky** byly doposavad součástí třetího pilíře EU; Amsterdamská smlouva je **posouvá do prvního, nadnárodního pilíře**,
- Amsterdamská smlouva obsahuje tzv. **Schengenský protokol**, předpokládající plné zapojení schengenského systému do struktur a institucí EU.

Schengenské acquis

Právní základ pro začlenění schengenského acquis je provázen jeho rozdělením mezi:

- **první pilíř EU** (resp. Smlouvy zakládající ES) – vízová, azylová, imigrační politika a záležitosti vztahující se k volnému pohybu osob a
- **třetí pilíř** – záležitosti týkající se policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

Spolu s tím došlo i k integraci institucí. Pravomoci Schengenského výkonného výboru převzala Rada EU a agenda Schengenského sekretariátu je řízena **generálním sekretariátem Rady**.

Amsterdamská smlouva současně stanoví, že kandidátské země musí schengenské acquis a pravidla přijatá příslušnými institucemi na základě tohoto acquis přijmout jako celek. O tom, které z původních kandidátů, později nových členských zemí, se stanou součástí schengenského systému, rozhoduje následně Rada EU.

Základní části Schengenského acquis

1. Schengenská smlouva ze 14.6.1985.
2. Prováděcí úmluva z 19.6.1990 k Schengenské smlouvě ze 14.6. 1985 o postupném rušení kontrol na společných hranicích, uzavřená mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky (čl. 2, 3, 4, 5, 6, 7).
3. Protokoly a úmluvy o přistoupení Itálie, Španělska a Portugalska, Řecka, Rakouska a Dánska, Finska a Švédska.
4. Společný manuál z 24.7.2002 (č. 10804/02), zejména část II, odd. 3.3 „Kontroly v mezinárodní civilní dopravě“.
5. Rozhodnutí a vyhlášení Výkonného výboru a prováděcích aktů vydaných orgány, na které Výkonný výbor delegoval své rozhodovací pravomoci.
6. Katalog doporučení pro aplikaci schengenské acquis a uvedení nejlepších příkladů.

Obsahové vymezení

Odstranění hraničních kontrol představuje důležitý prvek při dlouhodobém **procesu odstraňování nejrůznějších bariér** mezi jednotlivými částmi EU. Současně je nutné nepodceňovat ani skutečnost, že uvolněný prostor může usnadňovat **provádění transakcí a aktivit neslučitelných se zákonem**.

Součástí schengenského procesu tak nutně musí být záležitost přísného potírání těchto aktivit, spolupráce mezi jednotlivými členskými zeměmi při jejich provádění, využívání účinného informačního systému a velmi dobře zvládnutá osvětová, výkladová a informační funkce ve vztahu k veřejnosti.

Hlavní aspekty schengenského acquis:

1. Posílení ochrany vnějších hranic

Při zrušení pravidelných a stálých hraničních kontrol se vnější hranice schengenského prostoru staly poslední institucionální bariérou, na níž je možné zabránit šíření nežádoucích osob, komodit či činností v tomto prostoru. Finanční, technické i lidské zdroje uspořené zrušením kontrol na vnitřních hranicích se tak přesouvají na vnější hranici. To představuje službu ve prospěch všech zemí zúčastněných na schengenském procesu, včetně těch, které jsou obklopeny pouze vnitřními hranicemi tohoto prostoru. Proto země na vnější hranici dostávají finanční a další kompenzaci za jejich polohu „v první linii“.

2. Dočasné obnovení kontrol na vnitřních hranicích

Odstranění kontrol na vnitřních hranicích ale není absolutní. Například policie či celní orgány mohou podrobit namátkové kontrole podezřelá vozidla nebo v případě odůvodněné události dokonce dočasně zavést standardní hraniční kontroly. Toto opatření bylo uplatněno během konání evropského a světového šampionátu v kopané v Belgii a Nizozemsku v roce 2000 a v Německu v roce 2006. Smyslem kontrol bylo zabránit účasti osobám, které již v minulosti páchaly na podobných akcích výtržnosti či jinou trestnou činnost. Na kratší dobu a omezené teritorium se kontroly aplikují při stíhání uprchlých vězňů.

3. Úprava statutu a uspořádání mezinárodních letišť

Pokud cestující cestuje z jednoho místa schengenského prostoru do druhého, neměl by projít jiným typem kontroly než té, která je zapotřebí k zajištění bezpečnosti letu. Vzhledem k tomu, že z mezinárodních letišť odlétají spoje do zemí schengenského prostoru i mimo něj, je právě konkrétní procedura a organizační zajištění komplikovanější než u pozemních přechodů. Pro lety směřující mimo schengenský prostor a ve směru opačném tak policejní i celní kontroly jsou zachovány v plném rozsahu. Zároveň nesmí dojít k promíchání cestujících přepravujících se v rámci schengenského prostoru s cestujícími ostatními.

4. Vymezení principů vízové a azylové politiky

Hlavní principy vízové a azylové politiky zůstávají v kompetenci národních států a státy rozhodují, které osoby vpustí na své území. V podmínkách, kdy jsou hraniční kontroly na vnitřních hranicích odstraněny, postačuje, aby jeden stát schengenského prostoru udělil určité osobě vízum a tato má již zcela volný pohyb ve všech ostatních státech tohoto prostoru. Pro danou situaci je možné uvažovat o dvou způsobech řešení:

a) **úplná harmonizace** základních principů vízové a azylové politiky, jež by obsahovala sjednocený scénář postupu vydávání víz a harmonizaci zemí,

b) **výběr harmonizačních pravidel** na ta, jež by v rámci schengenského prostoru uplatnila jakési právo veta pro vydání víza (do „Schengenu“ by nemohla vstoupit osoba, která by se stala nežádoucí pro alespoň jeden členský stát).

5. Policejní přeshraniční spolupráce

Uvolněný prostor bez hraničních kontrol vytváří „příznivé“ podmínky pro zločince při jejich pokusu překročit státní hranice, pokud pravomoci policie končí na státní hranici. Proto je zapotřebí koordinovat činnost policejních orgánů napříč státy. Významná je zejména soustavná výměna informací. Průlomem schengenského procesu je omezená možnost policie pronásledovat podezřelé osoby i na území jiného státu. Otázka jejího zadržení, případně převozu přes hranici je však ještě komplikovanější, neboť tyto pravomoci jsou dominantně v rukou policejního orgánu země, kde byl pachatel dopaden.

6. Justiční spolupráce mezi členskými státy

Na součinnost a především informační propojenost policejních jednotek přímo navazuje spolupráce soudních orgánů. I zde většina pravomocí zůstává v rukou justičních orgánů národního státu a spolupráce se týká především podpůrných aktivit typu:

- jednodušší procedura při **doručování soudních obsílek** a dalších písemností mezi dvěma členskými státy,
- **akceptování soudních rozhodnutí** přijatých cizími justičními orgány,
- **kriminalizace protiprávních jednání**, která mají přesah přes hranice jednoho členského státu (například obchod s omamnými látkami, drogami apod.).

Bylo vytvořeno několik nástrojů k provádění aktivit v oblasti justiční spolupráce, například společná akce, společný postoj a úmluva. Amsterdamská smlouva v oblasti justice a vnitra vymezila hlavní cíl: vytvořit prostor svobody, bezpečnosti a práva. Smlouva z Nice pak rozšířila hlasování kvalifikovanou většinou na určité oblasti justice a záležitosti vnitra, které byly zařazeny do rámce Společenství (prvního pilíře EU). Záležitosti, které spadají pod třetí pilíř stále vyžadují jednomyslnost při hlasování.

7. Schengenský informační systém (SIS)

SIS představuje databázi informací, obsahující minimální informační penzum pro zajištění cílů schengenského systému. SIS je tvořen sekcí technické podpory (CSIS) a národními sekcemi (NSIS). Databáze SIS obsahuje:

- **osobní data** - např. údaje o osobách, které mají zákaz pobytu v některé členské zemi, o pohřešovaných, o podezřelých ze závažné trestné činnosti,
- **data o věcech** - např. katalog ukradených motorových vozidel, přívěsů, ale i zbraní a dalších komodit, či hotovostního oběživa.

SIS integroval systémy, které do té doby byly vytvářeny a spravovány každým jednotlivým členským státem; výměna informací mezi těmito systémy tak probíhala na spíše náhodné bázi. Rozšíření schengenského prostoru o nováčky z roku 2004 je podmíněno vznikem modernějšího informačního systému SIS II, který by měl nahradit ten stávající. Potřeba SIS II vyplývá především z důvodu posílení informační kapacity a rozšíření databáze o informace z nových členských států.

Země pod lupou

Stručný obraz Lotyšska v dnešním přehledu završí popis regionu tří pobaltských zemí. Abychom se nedostali do stereotypního náhledu na všechny baltské státy, pokusme se s uvědomovanou mírou zjednodušení začít výčet jejich typických charakteristik z pohledu oblíbenosti sportovních odvětví.

LOTYŠSKO

typ vlády/hlava státu:	parlamentní demokracie / prezidentka Vaira Vike-Freiberga
velikost území (podíl v EU)	64 589 km2 (1,62%)
počet obyvatel (podíl v EU)	2 294 600 (0,5%)
věková struktura obyvatel	0-14 let: 14,8%; 15-64 let: 68,6%; nad 65 let: 16,6%
etnická a národnostní struktura	Lotyši 57,7%; Rusové 29,6%; Bělorusové 4,1%;Ukrajinci 2,7%
HDP celkem (podíl v EU)	12,8 mld. EUR (0,12%)
HDP per capita v PPS	48,0% průměru EU-25
sektorová struktura HDP	zemědělství: 4,1%; průmysl a stavebn.: 22,1%, služby: 73,8%
průměrná inflace	6,9%
průměrná nezaměstnanost	8,8%
růst HDP	10,2%
saldo státního rozpočtu	+0,1% HDP
veřejný dluh	12,1% HDP
počet NUTS2, nejbohatší a nejchudší NUTS2 (dle HDP per capita v PPS vůči EU)	1 NUTS2, Lotyšsko 48,0%

pozn.: ekonomické ukazatele v roce 2005, zdroj: EU, CIA

Jestliže pro všechny tři pobaltské státy je velmi oblíbeným a úspěšným sportem atletika, lze navíc Estonsko označit spíše za zemi lyžařskou, Litvu pak basketbalovou a dnes představované Lotyšsko je mezinárodně proslulé svojí „hokejovostí“, když osobnosti jako Arturs Irbe či Sandis Ozolinsh bezpochyby patří k velkým postavám tohoto sportu minimálně v průběhu 90. let. Lotyšsko se pak navíc může pochlubit úspěšným pořadatelstvím posledního hokejového šampionátu a lotyšští fanoušci v typicky purpurových dresech představují záruku slušného a bouřlivého povzbuzování.

Společensko-ekonomický popis Lotyšska se však nebude dramaticky odlišovat od toho, který jsme již použili v případě obou zbývajících pobaltských sousedů. I Lotyšsko se na svojí cestu samostatnosti a budování nezávislého hospodářského systému vydalo v roce 1991, v souvislosti s událostmi následujícími po rozpadu Sovětského svazu. První léta lotyšské nezávislosti se v ekonomice projevila rapidním poklesem hospodářské aktivity, způsobeným jak obtížností prvních fází přechodu k tržní ekonomice, tak i výraznou redukcí ekonomických aktivit s teritorii bývalého Sovětského svazu. Během tohoto nelehkého období poklesl reálný HDP přibližně na polovinu.

Naštěstí však i v případě lotyšské vlády se projevila značná míra akceschopnosti a země se vydala typickou „pobaltskou“ cestou ucelené ekonomické reformy, se zvláštním důrazem na fiskální disciplínu, liberalizaci obchodních a podnikatelských parametrů a privatizaci. Následně po splnění těchto razantních kroků vedoucích k hospodářské proměně se lotyšské reformní úsilí zaměřilo i na další kvalitativní aspekty – kupříkladu na reformu institucionálního rámce, právního rámce a zavedení účinné sociální sítě.

Přestože Lotyšsko patří k chudším zemím EU (jehož pozice se nyní relativně vylepšila díky přistoupení ještě chudších Rumunska a Bulharska), s HDP na obyvatele ve výši nižší než 50 % průměru EU, je současně Lotyšsko i ekonomicky vůbec nejrychleji rostoucí člen EU, když v roce 2005 lotyšská ekonomika rostla o více než 10 % a průměrný růst minulých pěti let se pohybuje okolo 8 % ročně. I přes tento mimořádný hospodářský růst však Lotyšsko registruje poměrně vysokou míru nezaměstnanosti, jež v roce 2005 činila jen málo pod 9 %; současně podle srovnávacích statistik žije téměř 20 % lotyšské populace pod hranicí chudoby. Patrně především tyto důvody vedly k poměrně značnému odlivu lotyšské pracovní síly do jiných teritorií EU, což následně způsobuje parciální nedostatek především kvalifikovaných pracovníků na příslušném relevantním pracovním trhu.

Rovněž Lotyšsko uplatňuje politiku fixace kursu své měny – lat; do roku 2004 ve vztahu k SDR, poté ve vztahu k euro. I zde tak politika kursové fixace způsobuje značné inflační napětí, jež pravděpodobně (stejně jako v případě Litvy a Estonska) způsobí odklad vstupu do euro-zóny, jež je zatím stále plánován na počátek roku 2008; reálnějším termínem se nyní jeví doba o rok až dva vzdálenější. Druhým rizikem lotyšské ekonomiky je vysoká míra deficitu běžného účtu platební bilance, která v roce 2005 činila 12,4 % HDP.

Přes tato rizika lze však tvrdit, že vývoj lotyšské ekonomiky je zejména díky rychlému tempu hospodářské aktivity pozitivní a že země poměrně velmi úspěšně píše svůj reálně konvergenční scénář, jehož výsledkem je rychlé přibližování se alespoň průměrné úrovni ekonomické prosperity v EU.

Vývoj inflace a růstu HDP

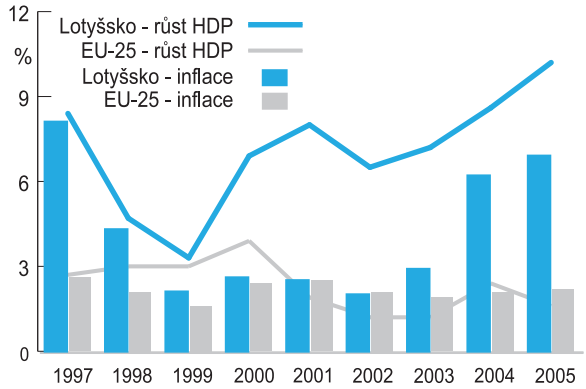

Zdroj: Eurostat

Statistické okénko

Statistické okénko v tabulkové formě zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 25 členských zemí Evropské unie. Zahrnují ukazatele ekonomické výkonnosti (HDP per capita k průměru EU, růst HDP, míra nezaměstnanosti), vnější ekonomické stability (běžný účet k HDP), fiskální stability (veřejné rozpočty k HDP, veřejný dluh k HDP) či cenové charakteristiky (meziroční inflace na bázi indexu HICP, úroveň cenových hladin). Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele pro celou EU.

Klíčové makroekonomické ukazatele

	Růst HDP			Saldo běžného účtu k HDP			Míra nezaměstnanosti			Meziroční inflace		
v %	2003	2004	2005	2003	2004	2005	IX-06	X-06	XI-06	IX-06	X-06	XI-06
Belgie	1,0	3,0	1,1	4,5	3,6	2,5	8,5	8,2	8,2	1,9	1,7	2,0
ČR	3,6	4,2	6,1	-6,5	-6,3	-2,7	7,1	6,9	6,8	2,2	0,8	1,0
Dánsko	0,7	1,9	3,0	3,2	2,3	2,9	3,5	3,2	n/a	1,5	1,4	1,8
Estonsko	7,1	8,1	10,5	-11,5	-12,5	-11,1	5,5	4,8	4,5	3,8	3,8	4,7
Finsko	1,8	3,5	2,9	5,9	7,6	4,6	7,8	7,7	7,5	0,8	0,9	1,3
Francie	1,1	2,3	1,2	0,2	-0,6	-2,1	8,8	8,7	8,6	1,5	1,2	1,6
Irsko	4,3	4,3	5,5	0,0	-1,0	-3,1	4,2	4,2	4,2	2,2	2,2	2,4
Itálie	0,0	1,1	0,0	-0,9	-0,5	-1,1	n/a	n/a	n/a	2,4	1,9	2,0
Kypr	1,9	3,9	3,8	-0,9	-5,3	-5,7	5,1	5,1	5,0	2,2	1,7	1,3
Litva	10,3	7,3	7,6	-6,8	-7,9	-6,9	6,2	5,7	5,6	3,3	3,7	4,4
Lotyšsko	7,2	8,6	10,2	-8,0	-12,9	-12,5	6,5	6,3	6,2	5,9	5,6	6,3
Lucembursko	1,3	3,6	4,0	6,4	10,6	9,7	4,8	4,8	4,8	2,0	0,6	1,8
Maďarsko	4,1	4,9	4,2	-7,9	-8,4	-6,8	7,6	7,6	7,7	5,9	6,3	6,4
Malta	-2,4	0,0	2,2	-5,0	-7,5	-11,0	7,5	7,4	7,4	3,1	1,7	0,9
Německo	-0,2	1,2	0,9	2,0	3,9	4,2	8,5	8,1	8,0	1,0	1,1	1,5
Nizozemí	0,3	2,0	1,5	6,1	8,6	7,1	3,8	3,8	3,8	1,5	1,3	1,6
Polsko	3,8	5,3	3,2	-2,1	-4,2	-2,2	13,9	13,8	13,6	1,4	1,1	1,3
Portugalsko	-1,1	1,2	0,4	-6,5	-7,8	-9,5	7,2	7,1	7,1	3,0	2,6	n/a
Rakousko	1,1	2,4	2,0	1,7	2,1	2,9	4,7	4,6	4,6	1,3	1,3	1,6
Řecko	4,8	4,7	3,7	-10,0	-9,5	-9,2	8,7	n/a	n/a	3,1	3,1	3,2
Slovensko	4,2	5,4	6,0	-2,1	-2,5	-7,9	12,8	12,6	12,3	4,5	3,1	3,7
Slovinsko	2,7	4,4	4,0	-0,8	-2,6	-2,0	5,7	5,6	5,6	2,5	1,5	2,4
Španělsko	3,0	3,2	3,5	-4,0	-5,9	-7,5	8,2	8,4	8,4	2,9	2,6	2,7
Švédsko	1,7	3,7	2,7	6,6	6,6	5,9	n/a	n/a	n/a	1,2	1,2	1,5
Velká Británie	2,7	3,3	1,9	-1,3	-1,6	-2,2	5,5	n/a	n/a	2,4	2,4	2,7
EU-25	1,3	2,4	1,7	0,2	0,3	-0,4	7,8	7,8	7,7	1,9	1,8	2,1

	Saldo veř. rozpočtů k HDP			Veřejný dluh k HDP			HDP per capita k Ø EU			Cenová hladina k Ø EU		
v %	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2002	2003	2004
Belgie	0,0	0,0	-2,3	98,6	94,3	93,2	117,9	118,7	117,7	104,0	104,2	104,3
ČR	-6,6	-2,9	-3,6	30,1	30,7	30,4	68,3	70,5	73,8	55,5	55,0	57,8
Dánsko	1,1	2,7	4,9	44,4	42,6	35,9	120,8	121,5	124,2	138,8	137,0	135,8
Estonsko	2,0	2,3	2,3	5,7	5,2	4,5	50,3	53,0	60,1	63,2	62,9	64,2
Finsko	2,5	2,3	2,7	44,3	44,3	41,3	112,6	113,7	113,3	125,9	122,9	122,0
Francie	-4,2	-3,7	-2,9	62,4	64,4	66,6	111,6	109,5	108,8	105,8	108,0	108,5
Irsko	0,3	1,5	1,1	31,1	29,7	27,4	133,7	135,8	137,5	126,6	123,1	123,4
Itálie	-3,5	-3,4	-4,1	104,3	103,9	106,6	107,6	105,5	102,6	102,3	102,7	102,6
Kypr	-6,3	-4,1	-2,3	69,1	70,3	69,2	79,8	82,6	83,3	96,5	93,3	94,3
Litva	-1,3	-1,5	-0,5	21,2	19,4	18,7	45,2	47,8	52,1	54,9	54,6	54,7
Lotyšsko	-1,2	-0,9	0,1	14,4	14,5	12,1	40,8	42,8	47,2	55,4	56,4	56,8
Lucembursko	0,3	-1,1	-1,0	6,3	6,6	6,0	232,7	237,5	247,5	105,3	106,1	107,0
Maďarsko	-7,2	-6,5	-7,8	58,0	59,4	61,7	60,1	60,9	61,4	59,0	61,9	63,6
Malta	-10,0	-5,0	-3,2	70,2	74,9	74,2	73,7	70,2	69,5	74,4	74,9	74,0
Německo	-4,0	-3,7	-3,2	63,9	65,7	67,9	108,1	108,0	109,3	108,7	106,6	104,1
Nizozemí	-3,1	-1,8	-0,3	52,0	52,6	52,7	124,7	124,4	124,2	106,6	105,2	105,2
Polsko	-4,7	-3,9	-2,5	43,9	41,8	42,0	46,9	48,7	49,8	53,4	52,4	59,6
Portugalsko	-2,9	-3,2	-6,0	57,0	58,6	64,0	72,7	72,3	71,3	87,3	85,7	85,2
Rakousko	-1,6	-1,2	-1,5	64,6	63,8	63,4	120,3	121,7	122,5	105,7	103,6	102,9
Řecko	-6,1	-7,8	-5,2	107,8	108,5	107,5	80,9	81,8	82,0	84,5	85,1	87,8
Slovensko	-3,7	-3,0	-3,1	42,7	41,6	34,5	51,9	52,9	55,0	50,5	54,9	57,6
Slovinsko	-2,8	-2,3	-1,4	28,5	28,7	28,0	75,9	79,2	80,6	77,9	75,8	76,4
Španělsko	0,0	-0,2	1,1	48,7	46,2	43,1	97,4	97,7	98,6	86,6	87,4	90,0
Švédsko	0,1	1,8	3,0	51,8	50,5	50,4	115,6	117,1	114,5	124,0	121,1	120,6
Velká Británie	-3,3	-3,2	-3,3	38,9	40,4	42,4	116,4	117,1	116,5	103,8	105,6	104,9
EU-25	-3,0	-2,7	-2,3	62,0	62,4	63,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Eurostat

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.

www.csas.cz

ČESKÁ SPOŘITELNA